

SEMESTER

Vi åkte aldrig på semester när jag var barn. Semester, det var en okänd storhet. Och här kan jag höra mina egna barn – vuxna nu – sucka djupt. ”Vi vet, du behöver inte säga mer, vi har hört det där! Aldrig semester. Och så barnarbete. Året om. Och väglöst land och näverskor. Salt sill och vattgröt. Var det inte så?”

Jaja, ni får tycka vad ni vill. Jag tänker inte bråka med er. Men semester hade vi i alla fall inte. Så det så! Vilket förresten knappast var något unikt. Det finns säkert otaliga – uppvuxna under femtio- och sextiotal – som har samma erfarenhet, särskilt om det var på landsbygden man växte upp.

Jag tänker på det här på hemväg efter – just det – en semestertur, bilande ner genom Frostviken och Ströms Vattudal, genom ett landskap som väcker minnen. Småställena som dyker upp i skogen, många nedlagda naturligtvis, igenvuxna, men några fortfarande i drift, märkligt nog. Här och var ligger faktiskt höet slaget och strängat, doften av nyslaget hö letar sig in i bilen. Och jag kanar bakåt, ner genom tiden, till ett förvunnet land. Småbrukarlandet.

Jag har skrivit om det här då och då, inte alltid med så positiva förtecken. Om hur det var att växa upp här. Om ledan och instängdheten. Om den eviga följetongen av hö och kor. Hö som skulle slås, räfsas, hässjas, köras in. Och korna, som skulle tas ut och tas in, som skulle stillas, som skulle mjölkas, lagården som skulle hållas ren, måckas ur och ströas. Med mera. Hö och kor, somrarna igenom. Ja, året runt, men det var på somrarna det märktes mest. Den där ilskan och avundsjukan mot sommargästungarna, som bara kunde springa omkring och leka, gjorde precis vad de ville. Levde i paradiset, tyckte vi. Sommargästlandet.

Men det här var naturligtvis bara en sida av saken och kanske inte den viktigaste. För: nej, det var inte något evigt lidande att växa upp så här. I backspegeln väl snarare en idyll. Mer och mer nu, ju längre tiden går. Smått skimrande minnen från en svunnen värld. Och den där obefintliga semestern, var den så mycket att ha, förresten? Inte om man skulle döma av de flesta semesterfirare vi kom i kontakt med. Ja, inte sommargästungarna, kanske, men deras föräldrar. *Sommargästerna*. Som knappast var av den märkvärdigare typen. Det handlade nästan alltid om släkt, eller släkt till släkten, som fått eller fått köpa en tomt någonstans på utägorna, i någon skogsbacke eller i någon beteshage. Ner mot något vattendrag om de haft tur. Och här tillbringade de somrarna med att oupphörligt snickra på sina sportstugor, som det hette då, anlägga grönsaksland, kratta grusgångar, plocka bär. När de inte ryckte in och hjälpte släkten i slåttern eller med något annat. Luther och semesterlagstiftningen verkade ha ingått ett slags ohelig allians: det var väl för fasen inte meningen att man skulle ha ledigt bara för att ta igen sig!

En svunnen värld, sa jag. Småbrukarlandet. Det är inte mer än fyrtio femtio år sedan som en stor del, om inte huvuddelen, av landets befolkning fanns och hade sin utkomst här. Men det verkar oändligt avlägset nu. Och det är också lätt att få en känsla av att livet här var något väsensskilt från dagens. Att intala sig att det var enklare, *rejälare* på något sätt. Människorna både entydigare och lyckligare. Så var det naturligtvis inte. De yttre omständigheterna skilde. Men livet var lika oförutsägbart och lika motsägelsefullt som nu. Människorna lika gåtfulla, lika svåretiketterade. Jag ska ge ett exempel: vad tror ni det är för musik som i ett slag målar upp den här världen för mig, skickar mig tillbaks ner till en bonnkåk i femtiotalets Mellannorrland? Dragspel och gammtjo? Eller kanske någon smäktande schlager?

Nej, inte direkt. Utan Chuck Willis – King of the Stroll – med sin What am I living for, från 1957.

Det är morsan som skaffar den här singeln, samma år som den slår i Staterna, faktiskt. Och inte bara den. Hon lyckas på något sätt leta upp nummer som Reet Petit, med Jackie Wilson, Rockin Robin med Bobby Day och andra udda klassiker från rockens och soulens barndom. Fråga mig inte hur. Eller var. Och det är naturligtvis också hon som införskaffat Radiolan, den smäckra och läckra radiogrammofonen, som tills teven infinner sig är hemmets tveklöst viktigast möbel.

Lilla morsan, med sina dikter, sitt humör och sin musiksmak. Ingen vanlig bonnkärring, utan något för sig. Precis som många andra bonnkärringar, alltså. Och medan Chuck Willis sjunger sitter vi här, brorsan och jag, framför den vibrerande teaklådan, långt därnere i ett försvunnet landskap, andäktigt lyssnande. Och ni får lyssna med oss, kanske skänka några tankar åt människans ständiga gåtfullhet, alltid den där uppfriskande oförutsägbarheten i hennes väsen. Med eller utan semester.